

[Etusivu](#) > ... > [Sinun Oikeutesi](#) > [Rikoksen Uhri](#) > [Uhrien Oikeudet Jäsenmaittain](#) > 2 - UHRIN OIKEUDET OIKEUDENKÄYNNIN AIKANA

2 - UHRIN OIKEUDET OIKEUDENKÄYNNIN AIKANA

[Miten pääsen osallistumaan oikeudenkäyntiin?](#)

[Mitkä ovat oikeuteni todistajana?](#)

[Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?](#)

[Voinko saada oikeusapua?](#)

[Miten saan suojaa, jos olen vaarassa?](#)

[Miten voin vaatia rikosentekijältä vahinkonkorvausta ja saada valtiolta korvausta?](#)

[Onko sovittelu rikosentekijän kanssa mahdollista?](#)

[Olen ulkomaalainen. Miten oikeuteni on suojattu?](#)

[Lisätietoja](#)

Miten pääsen osallistumaan oikeudenkäyntiin?

Asianomistajalle tai [siviilikannetta ajavalle asianosaiselle \(1\)](#) ilmoitetaan kirjallisesti päivämäärä, jona asia käsitellään tuomioistuimessa. Siviilikanteen nostaminen on mahdollista vielä tässä vaiheessa ja aina suullisen käsittelyn päättämiseen asti. Jos rikoksen uhrilla ei ole asianajajaa ja hän haluaa nostaa oikeudenistunnossa siviilikanteen, hänen on

- oltava paikalla ajoissa,
- ilmoitauduttava oikeudenpalvelijalle (*zittingsdeurwaarder / huissier de justice*) ja varmistettava, että kyseessä on oikea istuntosali,
- mentävä tuomioistuimen puheenjohtajan luo tämän kutsuessa syytetty(j)ä, jo(i)lle uhri haluaa esittää vahingonkorvausvaatimuksen,
- luovutettava asiakirja-aineisto, joka sisältää vahingon todistavat asiakirjat,
- luovutettava asiakirjoista jäljennös syytetyn/syytettyjen asianajajalle,
- pidettävä alkuperäiset asiakirjat itsellään,
- vastattava puheenjohtajan mahdollisesti esittämiin kysymyksiin. Puheenjohtaja vahvistaa vahingonkorvausvaatimuksen.

Oikeudenistunnot ovat yleensä julkisia, eli kuka tahansa 14 vuotta täyttänyt saa seurata oikeudenkäyntiä. Salissa saavat siis olla läsnä rikoksen uhrin ystävät, naapurit ja perheenjäsenet samoin kuin tiedotusvälineiden edustajat ja muut asiasta kiinnostuneet. Asiaa käsitellään suljetuin ovin ainoastaan poikkeuksellisissa olosuhteissa (esim. seksuaalirikoksissa). Tällöin yleisöä ja tiedotusvälineitä ei päästetä istuntosaliin. Rikoksen uhri voi pyytää tuomarilta asian käsittelyä suljetuin ovin. Mahdollisuudesta säädetään laissa tiettyjen seksuaalirikosten, esimerkiksi raiskauksen tai sukupuolirikurien ja -siveellisyyttä loukkaavan teon, uhriksi joutuneille. Myös tuomari voi määrätä asian käsiteltäväksi suljetuin ovin, jos kyseessä on alaikäinen tai jos asianosaisten yksityiselämän suojelu sitä edellyttää. Tuomion julistaminen tapahtuu aina julkisessa istunnossa.

Jos rikoksen uhri esittää vahingonkorvausvaatimuksen (siviilikanteen), hänen on pystyttävä todistamaan kärsimänsä vahinko. Tuomari arvioi siviilikanteen asian käsittelyn päätteeksi. Siviilikannetta ajavan asianosaisten on oltava edustettuna oikeudenistunnossa. Jos rikoksen uhri ei halua olla tekemisissä rikosentekijän kanssa (syytettyä kun ei voi kieltää olemasta läsnä istuntosalissa), asianajaja voi osallistua keskusteluihin hänen

puolestaan. Henkilökohtaisesti on oltava läsnä ainoastaan todistajana.

Asiasta ei saa keskustella syyttäjän (*procureur des Konings / procureur du Roi*) kanssa.

Mitkä ovat oikeuteni todistajana?

Rikostutinnan aikana lausunnon antanut rikoksen uhria ei kutsuta automaattisesti tuomioistuimeen vahvistamaan lausuntonsa, paitsi jos asia käsitellään [rikostuomioistuimessa \(2\)](#) (*Hof van Assisen / cour d'assises*).

Jos rikoksen uhri kutsutaan tuomioistuimeen henkilökohtaisesti ja hän on suojelun kohteena ja/tai hän ei ole maassa, häntä voidaan kuulla video- tai teleneuvottelulla. Tarvittaessa hänen äänensä voidaan muuntaa ja kasvot peittää.

Jos rikoksen uhri kutsutaan oikeuteen todistajaksi, hän voi hakea korvausta, joka muodostuu kiinteämääräisestä korvauksesta (todistajanpalkkio) ja kilometrikorvauksesta (matkakulukorvaus). Korvausta haetaan sen tuomioistuimen kirjaamosta, jossa rikoksen uhri on esiintynyt todistajana. Korvausta hakiessa on esitettävä oikeudenpalvelijan rikoksen uhrille palauttama kutsu saapua tuomioistuimeen ja henkilötodistus. Korvaus maksetaan heti kirjaamon aukioloaikana.

Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?

Alaikäistä rikoksen uhria suojellaan julkisuudelta: uhrin henkilöllisyyden paljastavien kuvien, piirrosten tai muun aineiston julkaiseminen tai levittäminen on rangaistava teko.

Jos kuulustelusta on audiovisuaalinen tallenne, alaikäisen uhrin henkilökohtaista läsnäoloa oikeudenkäynnissä ei vaadita, paitsi jos tuomioistuin pitää sitä tarpeellisena totuuden selvittämiseksi. Tuomioistuimen on tällöin määrättävä henkilö saapumaan tuomioistuimeen ja perusteltava määräys. Rikoksen uhri voi pyytää tuomarilta asian käsittelyä suljetuin ovin. Mahdollisuudesta säädetään laissa tiettyjen seksuaalirikosten, esimerkiksi raiskauksen tai sukupuolikurian ja -siveellisyyttä loukkaavan teon, uhriksi joutuneille. Myös tuomari voi määrätä asian käsiteltäväksi suljetuin ovin, jos kyseessä on alaikäinen tai jos asianosaisten yksityiselämän suojelu sitä edellyttää.

Voinko saada oikeusapua?

Siviilikannetta ajava asianosainen voi valita, onko hän itse läsnä oikeudenkäynnissä vai edustaako häntä asianajaja.

Rikoksen uhri voi saada alustavia ja suuntaa-antavia neuvoja osana ensivaiheen oikeusapua (*juridische eerstellijnbijstand / aide juridique de première ligne*), joka on asianajajien määräpäivinä ja -kellonaikoina antamaa maksutonta neuvontaa. Tarvittaessa he ohjaavat uhrin erityispalvelujen piiriin. Neuvontaa annetaan esimerkiksi tuomioistuimissa, rauhantuomarin tiloissa, oikeustaloissa ja joskus myös kunnan-/kaupungintalolla. Jokaisessa tuomiopiirissä toimii oikeustalo (*justitiehuis / maison de justice*), jonka yhteystiedot löytyvät [ranskaksi](#) ja [hollanniksi](#). Vaihtoehtoisesti voi olla yhteydessä [uhrien tukipalveluun](#).

Jos uhri tarvitsee yksityiskohtaisempaa neuvontaa tai apua taikka edustuksen, hänen on käännettävä asianajajan puoleen. Tällainen toisen vaiheen oikeusapu (*juridische tweedelijnbijstand / aide juridique de deuxième ligne*) on henkilön tulotasosta riippuen joko osittain tai kokonaan maksutonta. Tietyillä erityisasemassa olevilla henkilöillä, kuten alaikäisillä ja henkisesti vajaakykyisillä, on oikeus maksuttomaan asianajajaan.

Mikäli uhri haluaa toisen vaiheen oikeusapua, hänen on mentävä [oikeusaputoimistoon](#), jollainen toimii jokaisessa tuomioistuinrakennuksessa. Siellä uhrin on esitettävä asiakirjat, jotka osoittavat, että hän kuuluu johonkin edellä mainituista erityisryhmistä tai että hänen nettotulonsa ovat riittämättömät. Oikeusaputoimisto tekee päätöksen 15 päivässä. Jos hakemus hyväksytään, rikoksen uhrille toimitetaan hänelle osoitetun asianajajan yhteystiedot. On myös mahdollista kysyä itse valitsemaltaan asianajajalta, suostuuko tämä työskentelemään toisen vaiheen oikeusavun puitteissa. Jos asianajaja suostuu, hän ottaa uhrin sijasta yhteyttä oikeusaputoimistoon tämän hakemuksen hyväksymiseksi.

Jos rikoksen uhrin tulot ovat vähäiset, hän voi tietyin edellytyksin pyytää vapautusta joistakin

oikeudenkäyntimaksuista (esim. haastemaksuista ja asiakirjojen kopiointimaksuista) oikeusapujärjestelmän puitteissa. Tätä koskeva hakemus on toimitettava oikeusaputoimistoon siinä tuomioistuimessa, jossa asia on vireillä. Jos rikoksen uhri on jo nostanut siviilikanteen (ks. jäljempänä), hän voi esittää hakemuksen suoraan asiaa käsittelevälle tuomioistuimelle, myös suullisesti.

Uhrin on myös syytä olla yhteydessä vakuutusyhtiönsä sen selvittämiseksi, kattaako hänen vakuutusturvansa myös oikeusturvan.

Istunnon aikana apua voi saada myös uhrien vastaanotossa työskenteleviltä oikeustukihenkilöiltä tai uhrien tukipalvelun työntekijöiltä.

Miten saan suojaa, jos olen vaarassa?

Jos rikoksen uhri on rikosoikeudenkäynnin aikana vaarassa ja tutkintatuomari on myöntänyt hänelle tutkintavaiheessa osittaisen tai täydellisen anonymiteettisuojaan, häntä voidaan oikeudenkäynnissä kuulla video- tai teleneuvottelulla. Tarvittaessa hänen äänensä voidaan muuntaa ja kasvot peittää.

Jos rikoksen uhria tarvitaan oikeudessa todistajana eikä hän ole antanut lausuntoa tutkinnan aikana, tuomari voi määrätä, että uhrin henkilötietoja ei kirjata istunnon pöytäkirjaan.

Raiskauksen tai sukupuolikuria ja -siveellisyttä loukkaavan teon uhria suojellaan julkisuudelta: uhrin henkilöllisyyden paljastavien kuvien, piirrosten tai muun aineiston julkaiseminen tai levittäminen on rangaistava teko.

Jos syytetty ei ole tutkintavankeudessa ja rikoksen uhri pelkää joutuvansa kasvatusten syytetyn kanssa ennen istunnon alkua, hän voi ottaa yhteyttä oikeustukihenkilöön. Joissakin tuomioistuinrakennuksissa on erilliset odotushuoneet, jotta tällainen kohtaaminen voidaan välttää.

Miten voin vaatia rikosentekijältä vahingonkorvausta ja saada valtiolta korvausta?

Jos rikoksen uhri haluaa vaatia vahingonkorvausta rikosoikeudenkäynnissä, hänen on nostettava siviilikanne. Korvausta voi vaatia kaikenlaisesta kärsitystä vahingosta, kuten fyysisistä vammoista ja niihin liittyvistä lääkärikuluista, henkisistä kärsimyksistä, aineellisista vahingoista (esim. ansioiden, kouluvuoden tai työpaikan menetyksestä tai ajoneuvolle tai vaatteille aiheutuneesta vahingosta) ja hautajaismenoista.

Rikostuomioistuin arvioi siviilikanteen ja määrää vahingonkorvauksen maksettavaksi, jos rikosentekijä todetaan syylliseksi. Tämän jälkeen tuomioistuin arvioi vahingonkorvausvaatimuksen sisällön.

Rikoksen uhri voi nostaa kanteen myös siviilituomioistuimessa, jos hän syystä tai toisesta ei ole ollut osallisena rikosoikeudenkäynnissä. Tämä on mahdollista silloinkin, kun syyttäjä on päättänyt lopettaa asian käsittelyn. Asia pannaan vireille siviilituomioistuimessa haastamalla vahingon aiheuttanut osapuoli, paitsi jos kaikki asianosaiset ovat valmiita saapumaan tuomioistuimeen vapaaehtoisesti. Jos vakuutusyhtiö on asiassa osallisena (esim. liikenneonnettomuuden seurauksena), myös sen edustaja voidaan haastaa oikeuteen. Siviilioikeudenkäynti on olennaisesti erilainen kuin rikosoikeudenkäynti. Siinä rikoksen uhrin on osoitettava, että vastapuoli on vastuussa hänelle aiheutuneesta vahingosta. Todisteena voidaan käyttää jäljennöksiä (päättäneen) rikosoikeudenkäynnin asiakirjoista. Jos rikosasia on vireillä samanaikaisesti, siviilituomioistuimen on odotettava, kunnes rikostuomioistuin on tehnyt asiassa päätöksen. Rikostuomioistuimen päätös sitoo siviilituomioistuinta. On hyvä tietää, että kanteen nostamisesta siviilituomioistuimessa aiheutuu kustannuksia.

Jos syyttäjä on pannut vireille menettelyn rikoskanteen hylkäämiseksi (sovintoratkaisu tai sovittelu rikosasioissa), rikoksen uhri voi yrittää saada rikosentekijältä vahingonkorvausta myös sitä kautta. Uhri saa yleensä vahingonkorvausta tapauksissa, joissa syyttäjä ehdottaa rikosentekijälle rikosasian sovittelua tai sovintoratkaisua.

Aiheutuneista vahingoista ei aina ole mahdollista saada vahingonkorvausta rikosentekijältä (esim. jos rikosentekijää ei voida tunnistaa tai häntä ei löydetä) tai vakuutusyhtiöltä. Jos uhri on joutunut tahallisen väkivallanteen kohteeksi, hän voi saada tietyissä olosuhteissa ja tietyin edellytyksin korvausta valtiolta.

Mahdollisuudesta saada vahingonkorvausta valtiolta on tarkempia tietoja rikoksen uhreille Belgiassa maksettavia korvauksia käsittelevällä Euroopan oikeudellisen verkoston tietosivulla (sivut ovat saatavilla [ranskaksi](#), [hollanniksi](#), [saksaksi](#), [englanniksi](#) ja muilla kielillä).

Jos syytetty todetaan syylliseksi, hän on velvollinen korvaamaan rikoksen uhrille kustannukset, joita tälle on aiheutunut siviilikanteen nostamisesta. Näihin kustannuksiin kuuluu osa uhrin asianajajalleen maksamista palkkiosta. Tuomari päättää korvauksen määrästä tuomion julistamisen yhteydessä.

Jos epäilty todetaan syyttömäksi menettelyssä, jonka uhri on pannut vireille haastamalla rikoksentekijän tai nostamalla siviilikanteen, tuomari voi määrätä uhrin maksamaan kaikki epäillylle ja valtiolle aiheutuneet kustannukset tai määrittämänsä osuuden niistä.

Onko sovittelu rikoksentekijän kanssa mahdollista?

Restoratiivisen sovittelun aloittamista voi pyytää missä tahansa menettelyn vaiheessa: ennen asian viemistä oikeuteen, tuomioistuinkäsittelyn aikana ja vielä sen jälkeenkin, kun tuomari on määrännyt rangaistuksen. Restoratiivinen sovittelu on oikeudellisesta menettelystä erillinen järjestely, eikä korvaa sitä. Oikeuslaitos on siis vastuussa kaikista rikosoikeudellisia seuraamuksia koskevista päätöksistä, rankaisemisesta ja rangaistusten täytäntöönpanosta.

Restoratiivisesta sovittelusta ei vastaa valtio vaan kaksi voittoa tavoittelematonta yhdistystä, [Suggnomè](#) Flanderissa ja [Médiante](#) Valloniassa. Niillä on paikallistoimisto kussakin tuomiopiirissä.

Restoratiivisessa sovittelussa aikaansaatu sopimus on luottamuksellinen, ja se voidaan toimittaa tuomioistuimeen ainoastaan molempien osapuolten suostumuksella. Tuomari on velvollinen mainitsemaan tuomiossa, että asiassa on käytetty restoratiivista sovittelua, mutta hänellä ei ole velvollisuutta ottaa huomioon aikaansaadun sopimuksen sisältöä.

Nuorisotuomioistuimen tuomari voi tuomiossa määrätä joko restoratiivisesta sovittelusta tai ryhmäneuvottelusta (*herstelgericht groepsoverleg / concertation de groupe*).

Olen ulkomaalainen. Miten oikeuteni on suojattu?

Jos [siviilikannetta ajava asianosainen \(1\)](#) tai todistaja ei puhu kieltä, jolla menettely tapahtuu, hänelle osoitetaan tulkki. Asiakirjojen käännettäminen on kuitenkin maksullista.

Lisätietoja:

- 1. elokuuta 1985 annettu laki veroja koskevista ja muista säännöksistä – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- 8. huhtikuuta 1965 annettu laki nuorten suojelusta, rikokseksi luokiteltuun tekoon syyllistyneiden alaikäisten vastuusta ja kyseisen teon aiheuttaman vahingon korvaamisesta [hollanniksi](#)
- perustuslaki – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- rikosoikeudenkäyntilaki – [hollanniksi](#), [ranskaksi](#) ja [englanniksi](#)
- oikeudenkäyntilaki – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- 28. joulukuuta 1950 annettu asetus oikeudenkäyntikustannuksia rikosasioissa koskevista yleisistä säännöistä

1. Siviilikannetta ajava asianosainen Rikoksen uhri voi nostaa siviilikanteen tuomioistuimessa missä tahansa oikeudenkäynnin vaiheessa siinäkin tapauksessa, että uhri ei ole tehnyt rikosilmoitusta poliisille. Siviilikannetta ajavan asianosaisen asemaan liittyy asianomistajalle kuuluvien oikeuksien lisäksi oikeus

- vaatia vahingonkorvausta
- tulla kuulluksi suullisen käsittelyn aikana tuomioistuimessa
- saada kustannukset korvattua oikeudenkäynnin päätteeksi
- pyytää tulkkauspalveluja oikeudenkäynnin ajan
- nauttia tietyistä oikeudenkäyntiin liittyvistä oikeuksista ilman, että täytäntöönpanotuomarille tarvitsee tehdä niiden tunnustamista koskeva hakemus. Edellytyksenä on, että siviilikanne otetaan käsiteltäväksi ja se on perusteltu.

Syyttäjän jo vireille panemaan oikeudenkäyntiin voi liittyä siviilikannetta ajavana asianosaisena myös tekemällä erillisen ilmoituksen. Se on mahdollista koko tutkinnan ja varsinaisen oikeudenkäynnin ajan, mutta ei enää muutoksenhakuvaiheessa. Jos kyseessä on rike tai rikos, uhri voi nostaa siviilikanteen tutkintatuomioistuimessa. Tällöin tutkintatuomarin velvollisuutena on käynnistää oikeudellinen tutkinta. Sen päättymisen jälkeen tutkintajaostolla (raadkamer / chambre du conseil) on kuitenkin vapaat kädet päättää, riittääkö näyttö epäillyn viemiseksi tuomioistuimeen. Jos rikoksen uhri haluaa saada vahingonkorvausta, hänen on todistettava kärsimänsä vahinko. Tuomioistuin arvioi korvausvaatimuksen ja joko hyväksyy tai hylkää sen. Siviilikannetta ajavalla asianosaisella on oikeus viedä asia syytejaoston (kamer van inbeschuldigingstelling / chambre des mises en accusation) käsiteltäväksi, jos oikeudellinen tutkinta ei ole valmistunut vuoden kuluessa sen aloittamisesta. Tällä tavoin hän voi epäsuorasti valvoa tutkinnan etenemistä. 2. Rikostuomioistuin Rikostuomioistuin (yhteystiedot saatavilla [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)) on tilapäinen tuomioistuin, joka voidaan kutsua koolle missä tahansa Belgian maakunnassa ja Brysselin tuomiopiirissä. Sillä on toimivalta käsitellä kaikkia rikoksia (ts. vakavimmat rangaistavat teot, kuten murha, josta määrättävä rangaistus on viidestä vuodesta elinkautiseen), poliittisia rikoksia ja painovapausrikoksia (paitsi jos niiden motiivina on rasismi tai muukalaisviha). Rikostuomioistuin muodostetaan erikseen jokaista asiaa varten toisin kuin muut tuomioistuimet, jotka ovat pysyviä. Rikostuomioistuimen puheenjohtajana toimii muutoksenhakutuomioistuimen tuomari. Häntä avustaa kaksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomaria (assessor/assesseur). Valamiehistö muodostuu 12 jäsenestä, jotka valitaan arpomalla ja joista enintään kaksi kolmasosaa saa olla samaa sukupuolta. Valamiehistön jäsenet valitaan äänioikeutetuista kansalaisista, joilla on myös kansalaisoikeudet ja poliittiset oikeudet. Heidän on oltava 28-65-vuotiaita, luku- ja kirjoitustaitoisia, eikä heitä saa olla tuomittu yli neljän kuukauden mittaiseen vankeusrangaistukseen tai yli 60 tunnin yhteiskuntapalveluun. Valamiehistö päättää ainoastaan syyllisyydestä ja yhdessä ammattituomareiden kanssa määrättävästä rangaistuksesta. Rikostuomioistuimen tuomiosta voi valittaa ainoastaan kassaatioistuomiin (Hof van Cassatie / Cour de cassation).

■ Päivitetty viimeksi: 03/07/2025

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.